"SASIBIL BASERRIA"

Zer dogu au? Antzerki edo opera bat; Jesus Guridi gasteiztarrak musika jarri eutsan F. Romero eta G. Fez. Shaw'en letreari. Euskal opera ikusgarria, gasteiztar musikalariaren gauza guztiak lez. Oraintsurarte «El Caserío» izenez ezagutzen genduana, gaur euskeraz daukagu eta orrelaxe antzeztu zan, euskeraz, Bilbo'ko «Teatro Campoes»-en aurtengo iraillaren 24'an, gabeko 9'etan. Itzulpena Esteban Astarloa'k egiña da, nik gaiñ ikusi bat egiñaz. Itzulpen ederra, musika ta euskera ondo dakizanak osotua.

Onurazko jaialdia ospatu zan gau orretan Bilbo'n, aurreko uraldi edo uoldetan minduak izan ziranen alde eskeiñia. Eta arrigarria, Euzkadi'ko kantari ta antzezlariak ezin-egiña agertu ebenean, Madrid'eko «Euskal Etxea»-k burutu eban lana. Laguntzak, dubarik, Bilbo'ko Orkesta Sinfonikoa ta Madrid'eko «Euskal Etxeko»-ko Abesbatza. Antzez zuzendari: Antonio Amengual. Orkesta zuzendari: Miguel Roa. Soprano: Idoia Garmendia. Tenora: Fabian Ormaetxe eta baritono, Esteban Astarloa. Dantzariak eta txistulariak; baserritarrak, Elgoibarkoak, eliz-mutillak, eta abar. Egintza: Arrigorri'n, irudizko Bizkaiko erritxo baten. Erderaz 1926'an antzeztu zan leengoz, eta Bilbo'n urte bete ta geitxoago dalarik.

Antzokia bete-bete egin zan, iraillaren 24'an. Bizkai ta Gipuzkoako erri askotatik bertaratutakoak agertu genduzan. Bai

antzezlarien lana eta bai musikajotzailleena, guztis txalotu izan zan. Naiz-ta jardun luze samarra izan, jentea etzan nekatu. Izan be, ez ginduezan nekatzen E. Astarloa'ren abesti sendo mamintsuak, ezta Idoia'ren zoli gozoak, beste guztiai merezi kendu barik. Maritxu Abaitua'k eta Maite Lujanbio'k be euren euskuen euren grazia ta erreztasuna. Labur: ikusle-entzuleak ikusia ta entzuna goratuz eta antzezlariak poz-pozik etxera. Bai, gu bakotxa bere errira eta E. Astarloa eta bere konpañia, Madrid'era.

Urrengo egunean, neure poza agertu ta zorionak emonez eta emengo egunerokoetan bere bizitzari ta egintzai buruz agertu ziran errakuntza ta akatsai erantzuna, zeatza nunbait emoteko eskatuz idatzi neutsan karteari onela ezarri eutsan erantzuna :

«Mallabian, "Etxekone" deritxon baserrian jaio nintzan eta amar urte nituanean Larreako Karmeliten Ikastetxean sartu eta eurokin Markinan, Irunan, eta Gazteizen ikasketak jarraituz, irugarren Filosofi ikastaroa amaitzean, emengo gerralditea Gazteizen arrapatu ninduan eta an ibili nintzan batetik bestera, 4 urtez, baina Jaungoikoari esker, "tiro" bat bota barik Osasun serbitzuan egon nintzalako.

» Gero, "ez nintzala praile ona izango eta", lagun batek Madrileko "Wagons Lits" lantokian sartu ninduen. An egon nintzan bitartean, Karmelitekin ikasi neban musikaz baliatuz eta bertan 6 urtez, kantu ikasketak eginez gero, Españaldean ebiltzan munduko abeslari onenekin abestuten ibili nintzan (Victoria de los Angeles, Gigli, Philipeschi, Stephanoni e.a.) atzerrian guda edo guda-oste gogorra egoelako. Garai artan 15-20 opera menperatu eta antzeztu nituan, baina kanpotik egoera larriak, familia eratu naiak eta onetarako egunerokoogia zuzendu bearrak, egoera tinkoago bat artzera eragin ninduan. Batez be, ezkongai-ezkontza izan zan "txoriaren ego moztaile".

» Orduan zarzuelan sartu nintzan (itz egiteko be erreztasun osoa nebalako), eta sasoi artan izan ziran antzez-elkarte (Konpania) onenetan parte artu neban — "lenen baritono" — lan. Eundaka antzezlan eta milaka antzerkizun izan ziran nere alditzez-jokabidean, 20 urte inguruan. Eta orrela, España latera

Esteban Astarloa

rean, Lisboan zein Vienan, Parisen zein Buenos Airesen, Karakas, Bogota, Montevideo, Tanger, Gibraltar edo Benidorm [illegible] —(batzuk bakarrik aitatzeko)— [illegible] -[illegible].

»Baita, bi urtez, nere [illegible] Konpainia ere [illegible] munduan zear (Amerikan gora ta bera [illegible] eta [illegible]. Alonso, [illegible] eta beste [illegible] antzerkiak [illegible] aldiz aurkeztu ere bai.

»Gitxi gora behera 25/26 urte orretan, antzerkia [illegible] nere [illegible] bakarra, baina [illegible] beste 17 urte [illegible] kantuagaz batera, makina saltzaile lez [illegible]. Alde [illegible] nere [illegible] makinak izan ziran, baina kantua [illegible] barik eta [illegible] bakarrik [illegible]. Orain ere orretan diardut. Kantu [illegible], joan dan [illegible] antzerkiren bat egin [illegible] Madrileko "[illegible] de la Villa" teatroan, irailean "SASIBIL BASERRIA" Bilbon, eta [illegible] Alikantera joan bear dot beste batzuk egitera.

»Bestalde, kantua bigarren zeregin lez artu nebanetik, [illegible] barruan eroan dodan zerbait izan da nere barne-[illegible] [illegible] "EL CASERIO" [illegible] [illegible] erdi [illegible] [illegible] "EL CASERIO" [illegible] [illegible] egiten [illegible]. Ez [illegible], ez [illegible] euskeraz [illegible] [illegible] egin. Orregaitik nere poza ta [illegible] [illegible] SASIBIL BASERRIA euskeraz antzeztu dogunean!

»Beraz, neretzat, [illegible] antzezlari batentzat, [illegible] [illegible] antzezlan onen itzulpena, eta, beraz antzeztu [illegible] [illegible] kantu-[illegible] [illegible] [illegible]. Ondo [illegible], idazten [illegible] [illegible] [illegible] eta [illegible] [illegible] Donostian, eta Bilbon, eta [illegible] [illegible]... [illegible], [illegible] Donostian, eta Bilbon, eta [illegible] [illegible] orretan antzerkiak [illegible] edo [illegible] [illegible] [illegible]. Eta Madrilen? Emen be [illegible] [illegible], baina [illegible]. Bizkaiko Foru Aldundian [illegible] [illegible] Madrileko Euskal Etxeari, antzezlariak [illegible] [illegible] egin al izan dogu.

»Baina, euskal idazlerik [illegible] barik, zer dala ta orrelako [illegible] [illegible] egiten [illegible]? Ara! Kantura bakarrik [illegible] [illegible] [illegible] eta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: "Baserritarra ta euskaldun [illegible] [illegible]" [illegible]

[illegible] gauzak [illegible]? Ta nik, zer egin? —Ba, [illegible] [illegible] eta, aurrera!

»[illegible] zer ikusi! 1941-tik aurrera Euskalerritik kanpo [illegible] eta euskera [illegible] egin dot. Beraz, ez neukan bide bat [illegible] eta orduak emon euskera [illegible]". Orregaitik [illegible] Eskola Ofizialeko bost ikastaroak. Eta [illegible] [illegible] GAITASUN agiria Bilbon [illegible]. Eta [illegible] [illegible] [illegible] diardut [illegible] ari nazan bitartean [illegible] [illegible] eta [illegible] bat sortzen ez [illegible] [illegible] eta [illegible] urte batzutan.

»[illegible] Bizkaiko Foru Aldundiarentzat, Madrileko Euskal Etxearentzat eta zeutzat "SASIBIL BASERRIA"-[illegible] "SASIBIL BASERRIA"-[illegible]. Euskera ta antzerkia batzea amets polita dala.

[illegible], zer dogun Esteban Astarloa, zertan jardun [illegible] [illegible], eta gaur be zer asmok eraginda [illegible] [illegible] euskal arloko lanetan. Onako gizasemeak merezi [illegible] [illegible]!

Aita Onaindia